

KUKORICASZILÁZS NÉLKÜLI TAKARMÁNYADAG DÉL-OLASZORSZÁGBÓL

Dr. Orosz Szilvia
Állattenyésztési
Teljesítményvizsgáló Kft.

Kényszer lesz az Alföldön a silókukorica és a lucerna korlátozása az adagban. Ezért most új szempontokat kell bevezetni. A vetésforgó kevésbé lesz szoros a silókukorica kisebb termőterülete vagy kiesése miatt, viszont éppen ezért hozamot kell „csinálni”. A nyár azonban veszélyes lehet még a cirokra és szudánifűre is. Ebből következően el kell gondolkodni az őszi vetésű, de május végi – egymenetes betakarítású gabona-gabona, gabona-fű és gabona-pillangós keverékek, valamint a kora viaszérésű árpaszilázs és a kora viaszérésű búzaszilázs létjogosultságán is. Elsősorban növendékeknek. És a gabonaszénáról se feledkezzünk meg.

A „páratlan páros” témaköréről korábban már olvashattak. A Róma közelében működő olasz vállalat új megközelítését már bemutattuk. A „tömeg-takarmány filozófiája” már az USA-ban is felhívta magára a figyelmet. A keverékek kifejlesztését nem az új, piacképes termékek létrehozása motiválta, hanem a kényszer. A Róma környéki klíma forró és száraz, az öntözés pedig költséges, így a silókukorica-szilázs előállítás drága. Ebben a környezetben nehéz valóban hatékony takarmányozási tanácsot adni. Az olasz szakemberek ezért olyan speciális keverékeket dolgoztak ki, amelyek nem öncélú innovációk, hanem

gyakorlati eszközök a mindennapi munkájukhoz. Céljuk a tejtermelés fenntartása, a költséghatékonyság javítása és a tehenek egészségének megőrzése volt a forró, száraz mediterrán viszonyok között.

A céget három, a szarvasmarha-takarmányozás területén elismert szakember alapította. Az egyikük a Cornell Egyetemen tanult, és több mint 35 éve dolgozik szaktanácsadóként szarvasmarhatelepeken. A második alapítótagnak saját tehenészete van, ám főként a vetőmag-fajtaválasztás és a növénytermesztési kérdések tartoznak hozzá. A harmadik szakember szintén több évtizedes tanácsadói tapasztalattal rendelkezik, amelyet egyetemi kutatói háttér egészít ki. A keverékek alapját az Egyesült Államokban nemesített, nagy hozamra képes, speciális genetikájú, de nem GMO vetőmagok adják. Jogosan merülhet fel a kérdés: ha ezek a vetőmagok amerikai eredetűek, miért nem hallani többet magukról a keverékekről az USA-ban? Ennek oka egyszerű: az amerikai szakemberek most kezdik felismerni, milyen jelentőséggel és előnyökkel járnak azok a keverékek, amelyeket éppen az ő vetőmagjaikból, de olasz szakemberek koncepciója alapján alkottak meg.

Az a keverék, amelyik eléri a 60% NDFd érték mellett a 7-9 tonna hektáronkénti szárazanyag-

hozamot, az már potenciálisan figyelemre méltó silózási alapanyag. Természetesen mindkét irányba elmozdulhatunk: azaz kereshetjük a 70% feletti NDFd értéket (kalászhányásban) teheneinknek (5-7 tonna szá./ha) vagy eltolhatjuk a betakarítást a 15-20 tonna szárazanyag-hozam irányába 50-60% közötti NDFd-érték mellett, üszőinknek. Kivételes esetekben még a szem is hasznosítható, természetesen visszaforgatva saját teheneink takarmányába (keverékről van szó, ami nem értékesíthető).

A legfőbb előnyök: ha nincs vagy korlátozott mennyiségben van silókukorica-szilázs a telepen, akkor a későbbi betakarítással a hiányzó hozam/szárazanyag egy része pótolható. Ez egy új stratégiai megközelítés, melyet a kritikussá vált időjárás hívott életre, és az őszi-téli-tavaszi csapadéokra épül. A keverékek korai kaszálása nem jár nagyobb előnnyel, mintha rozsot vagy tritikálét takarítanánk be korai fázisban, de a május végén jelentkező hozamtöbblet fontos lehet a biztonság miatt. Ha tavasszal nincs elegendő rozs- vagy tritikáléhozam akkor „hozzávágható”, ha jó volt a tavasz, akkor későbbi direkt vágással lehet növendéktakarmány. Ezt követően azonban már másodnövényt nem lehet vetni (ezért nem javasoltam korábban). Az árpa, a zab és a búza tovább tartja az emészthetőséget, ezért a táplálóértékük nem romlik

olyan ütemben, mint a tiritkálé és a rozs esetében. Ezt érdemes kihasználni. A cél: tehén esetében legalább 60% NDFd_{48'} míg üszők esetében a hozam a lényeg és a direkt vágás.

A betakarítási ablak pedig valóban széles. Az ablak szélessége függ a gabonakomponensek egymáshoz viszonyított arányától (tritikálé, árpa, búza, őszi zab), a fajták tenyésztésétől (korai, közép vagy késői érésű gabonafajta az adott gabonafélén belül), a fű tenyésztésétől és ezek egymáshoz való viszonyától. A korai gabonaféle hosszú tenyésztési fűfelével párosítva jó hozamú és egyben jó emészthetőségű párost ad.

Nyilvánvaló, hogy tritikálé, búza, árpa vagy őszi zab esetében a betakarítást később kezdjük, mint a rozsot (májusban kalászhányásban vagy akár később), ami kedvez a fonnyasztásnak és az erjedés minőségének. Ahogy írtuk korábban, a búza, az árpa, a téli zab sokkal hosszabban tartja fenn a kedvező rostemészthetőségét, mint a rozs vagy a tritikálé. Ezért későbbi fenológiai fázisban is jó emészthetőségű lehet, nagyobb hozam mellett. Az ablak pedig nyitottabb, azaz „kényelmesebb” a betakarítás, ha a keverékben több a búza, az árpa vagy az őszi zab.

Telepbemutató

Ellátogattam Pietro Di Marziantonio családi gazdaságába, ahol 200 tejelő tehenet tart. A technológiát lépésről lépésre fejleszti. A legnagyobb küzdelem a nyári meleg ellen való védekezés, a hőhatás mérséklése és a tömegtakarmány-bázis megteremtése. Mivel a telepi tejtermelés a hazai átlagnak feleltethető meg (32-36 kg/nap/tehen), ezért érdemes a figyelemre. Hasznos példa lehet egy kukoricaszilázs nélküli takarmányadag.

A recept 200 holstein tehenre lett beállítva az alábbi paraméterek mellett:

átlag laktáció 2,3;
4,1 % tejzsír, 3,45 % tejfehérje, 25 mg/dl tejszénamid;
laktációs napok száma: 170;
életkor: 45 hónap,
első ellés életkora 22 hónap;
két ellés közötti idő: 405 nap;
átlagsúly: 650 kg;

vemhesség: 60 nap;
BSC 3,00;
borjak születési súlya 38,6 kg;
napi testsúlygyarapodás 0,2 kg/nap.

A két recept hasonló tömegtakarmányokkal, de eltérő tejtermelésre lett formulázva.

1. táblázat Egy kukoricaszilázs nélküli recept 32 kg/nap/tehén tejtermelésre (Dél-Olaszország)

	32 kg tej/nap		
	kg/nap	kg sza./nap	% sza.
Oregon keverék gabonaszilázs	18,0	8,54	34,0
Virginia keverék gabonaszéna	1,3	1,14	4,5
Lucernaszéna	1,1	0,97	3,9
Szárított kukorica	9,0	7,88	31,4
Extrahált szójadara, 37%	3,7	3,28	13,1
Szárított répaszelet	1,5	1,34	5,3
Melaszkeverék	1,4	0,94	3,7
Megalac	0,45	0,44	1,7
Egységes premix	0,60	0,60	2,3
Összesen	37,1	25,1	100% 67,7% sza.
Táplálóanyagok	Sza-ban		Napi adag
Nyersfehérje	16,5%		4,1 kg
Oldódó nyersfehérje	5,3%		1,3 kg
aNDFom	26,9%		8,5 kg
aNDFom (tömegtak.)	19,9%		6,7 kg
uNDF	8,2%		2,0 kg
Tömegtakarmány	42,5%		10,6 kg
Cukor (WSC)	8,3%		2,0 kg
Keményítő	25,3%		6,3 kg
Oldódó rost	9,4%		2,4 kg
NFC	43,9%		11,0 kg
NSC	33,6 %		8,4 kg
Nyerszsír	4,3%		1089 g
peNDF	18,4%		4,6 kg

Érdekes a magas szárazanyag-tartalom. Ez nem szokatlan Olaszországban, hiszen a permezán régióban szinte légszáraz a TMR. A kulcs a rostemészthetőség.

A 9 kg/nap/tehén kukoricaadag szokatlan itthon. Nem is feltétlenül ideális, mivel a kukorica bendőbeli keményítőemészthetősége gyenge (60%) a kukoricaszilázsban található keményítőhöz képest (min. 80%). A kukoricadara/liszt ilyen arányú alkalmazása kényszer volt a telepen, hosszú távon nem ez a jellemző.

A kukoricaszilázs keményítőtartalmának helyettesítésére nedves roppantott kukoricát vagy nedves kukoricadarát vagy kukorica csőzúzalékot (LKS) javasolunk hazánkban. Abban az esetben, ha a szántóföldi mérések nem jeleznek aflatoxinterheltséget.

Aflatoxinterhelés kockázata esetében – hazai körülmények között – a szárított kukorica részbeni vagy teljes kiváltását gabonadarával javasoljuk. Az árpa nagyobb mennyiségben etetve, jól pufferolt és kiegyensúlyozott adagban (kis kockázattal) jól működik. Erre már van tapasztalat. A búza veszélyes lehet nagy mennyiségben etetve a gyors és nagy arányú keményítőlebomlása miatt.

Mint látható, a második, 36 kg tejre tervezett adagban (2. táblázat) már kukorica csőzúzalék szerepel nagyobb mennyiségben. Ez jelentősen növeli a keményítő bendőbeli lebonthatóságát.

A két adag nem ideális, de mindenképpen példa a körülményekhez alkalmazkodó, a fenntartható gazdálkodást szolgáló receptúrára.

2. táblázat Egy kukoricaszilázs nélküli recept 36 kg/nap/tehén tejtermelésre (Dél-Olaszország)

	36 kg tej/nap		
	kg/nap	kg sza./nap	% sza.
Oregon keverék gabonaszilázs	10	4,00	15,2
Kukorica csőzúzalék	8,0	4,40	16,7
Virginia keverék gabonaszéna	1,8	1,57	6,0
Lucernaszéna	1,1	0,88	3,3
Szárított kukorica	5,0	4,38	16,6
Extrahált szójadara, 37%	4,6	4,07	15,5
Szárított répaszelet	1,1	2,14	3,7
Melaszkeverék	1,0	1,95	2,6
Megalac	0,25	0,49	0,9
Egységes premix	0,65	1,26	2,4
Összesen	51,4	26,3	100% 51,2%
Táplálóanyagok	Sza-ban		Napi adag
Nyersfehérje	15,7%		4,1 kg
Oldódó nyersfehérje	5,0%		1,3 kg
aNDFom	32,3%		8,5 kg
aNDFom (tömegtak.)	24,3%		6,4 kg
uNDF	9,2%		2,4 kg
Tömegtakarmány	41,6%		11,0 kg
Cukor (WSC)	6,5%		1,7 kg
Keményítő	24,6%		6,5 kg
Oldódó rost	5,9%		1,5 kg
NFC	39,4%		10,4 kg
NSC	31,1 %		8,2 kg
Nyerszsír	3,7%		977 g
peNDF	25,1%		6,6 kg

Az **Oregon gabona-fűkeverék** nagy szárazanyag-hozamra és kétmenetes betakarításra van kialakítva. Silózható falközi silóban, de bálázható is. Szénát is lehet belőle készíteni. Direkt vágásra nem ajánlják. Fehérjét és emészthető rostot szolgáltat, nem keményítőforrás.

Komponensei:

- 2-féle perje
- 2-féle őszi zab
- 2-féle tritikálé
- 2-féle tömegtakarmány-borsó

Az Oregon szilázst a silómaró tovább aprítja, így is 25% lesz a peNDF az adagban.
Vastag szárú, de puha, illatos, „ízletes” volt a szilázs (fotó: Orosz, 2025)

A silótetőt OB-film védi, amit továbbhasznosítható ponyvával borítanak. Gyönyörű silótető (fotó: Orosz, 2025)

A **Virginia gabona-fűkeverék** nagy szárazanyag-hozamra és kétmenetes betakarításra van kialakítva. Szénát lehet belőle készíteni, finom szálú, bálázható. Nem fehérje- és nem keményítőforrás. Legeltethető is.

Újrasarjad. Hazánkban a réti széna helyettesítésére lesz majd jó szántóföldi termesztésben. Komponensei:

- 3 féle perje
- 3 féle őszi zab

Kiváló minőségű, jól emészthető, vastag de puha szálú Virginia széna virágzásban betakarítva (fotó: Orosz, 2025)

A lucernaszéna jobb minőségű, mint itthon (fotó: Orosz, 2025)

Értő szemmel kell tehát keresnünk a számunkra megfelelő tömegtakarmány-kombinációt, főként a mediterrán területeken. Egy biztos, a gazdaságos és költséghatékony tejtermelés kulcsa, valamint teheneink egészségének és hosszú hasznos élet-tartamának megalapozója továbbra is a jó minőségű és „funkcionális” tömegtakarmány. A klímaadaptáció túlmutat az öntözésen. Van lehetőség kukoricaszilázs nélkül is adagot összeállítani, ha arra kényszerül egy gazdaság. Ezt mutatta be a cikk.

A képen a gazdaság tulajdonos házaspárja látható családi házuk előtt Linda nevű kutyájukkal (fotó: Orosz, 2025)

